

Diakonikonsulent Johan Arnt Solstad:

Noe om diakoni og «embete»

På ny er det slått fast at diakoni er «kirkens omsorg for mennesker i nød». Og dette er en definisjon vi har sett lenge på trykk uten at følgende to momenter er med: 1) Bibelsk belegg og begrunnelse for en slik definisjon og 2) praktisk anvisning og avgrensing av oppgaver. Dette finner vi heller ikke i siste tilskudd til diakonidebatten, «Diakoni og kirke», Diakoniråd for Den norske kirke.

Ut fra en slik forståelse av diakonien er det vel vi har fått ordkonstellasjoner som «det diakonale felt», «diakonens virkeområde», «diakonens folk» osv. Denne måten å si det på er etter min vurdering gal, fordi utgangspunktet er galt. Og det fører også til gale holdninger overfor mange av de oppgaver vi møter i praksis.

Snarere enn ensidigheten finner vi mangfoldigheten i NT's bruk av sakskomplekset diakonia/diakonein/diakonos. Det brukes f.eks. om oppvarting/bevertning, apostelgjerningen til de tolv, aposteltjenesten blant hedningene, forlikelsens tjeneste, pengegaven til Jerusalem-menigheten, om undervisning og læring, om forvaltning av nådegavene og Jesus bruker det om seg selv. Og selvsagt også om det å lindre nød!

Ut fra dette er det ikke grunnlag for å hevde at diakoni «bare» er kirkens arbeid for mennesker i nød. Så langt jeg kan se er dette iallfall ikke NT's syn. Og skal en først forfekte Bibel-troskap, synes jeg en må gjøre det i et så vesentlig anliggende som NT's bruk av diakoni-begrepene. Jeg synes det står tindrende klart at alle menighetsbyggende tjenester i NT omtales som diakoni, og at alle kirkens arbeidere fikk ansvar for en eller flere tjenester. Hvorfor kan ikke samme synspunkter på diakoni anvendes i dag? Kirken er kalt til en mangfoldighetens diakoni i verden og i sin samtid. Det er kirkens oppdrag — å bringe Jesu tjeneste for verden til verden. Denne Kristus-representasjon må nødvendigvis fordeles på flere hender fordi ingen av oss er som han var. Derved må hver av oss gå med en eller flere tjenester til verden — til Kristi legemes oppbyggelse. Det må betraktes som et

sykdomstegn når alt samles på en hånd i menigheten.

I praksis må kirkens/menighetens liv organiseres så det ikke blir rot. Derfor kan det være riktig å gruppere endel tjenester under forskjellige overskrifter: Diakoniat, katkumenatet, pastoratet osv. Fordi det er livsnødvendig for menigheten å sikre tjenesten med Ord og sakrament, vil det som regel være riktig å ansette person på heltid til denne tjeneste iallfall. I vår kirke er vi i den heldige stilling at denne og endel andre tjenester er ivaretatt ved off. lov. Men denne organiseringen utelukker ikke at alle menighetens byggende tjenester er diakoni.

En annen grunn til å advare mot en forståelse av diakoni som jeg her gjør, er denne: Når det i det nære miljø ikke er mennesker som lider nød, ligger det nært å provosere nøden fram så en kan få øve «diakoni». Og da er det ikke langtgjen til holdninger som at en «må ha de fattige hos seg så en kan få vise sin barmhjertighet.» Jeg mener en i endel sammenhenger skimter konturene av en slik holdning — finner områder som en kan sette herkelappen NØD på, hvilket da legitimerer arbeidet som diakoni.

Så noen ord om «Embete» fordi det berører andre yrkeskategorier enn prestene i vår kirke, og det har også noe med innvielses/ordinasjonsproblemer å gjøre.

Jeg må si like ut at jeg har store vanskeligheter med embetsforståelsen slik den tolkes og praktiseres av mange eldste (prester) i vår kirke. Jeg etterlyser Skrift-belegg for at en om Ordets- og sakramentforvaltningens diakoni (tjeneste), skal bruke ordet embete. Videre etterlyser jeg begrunnelse for talen om «det spesielle prestedømme». Hvis en skal tale om noe spesielt i denne forbindelse, måtte det være et spesielt eldstedømme. Jeg vil heller si det slik at vi har et allmenlig prestedømme og spesielle tjenester innstiftet av Gud. Rent språklig er det uheldig å anvende ordet Embete om noen av kirkens tjenester fordi det gir gale assosiasjoner — og da i retning av statens embetsverk.

I NT møter vi et rikt tjenesteaspekt — forskjellig ut fra de forskjellige situasjoner menighetene befant seg i. Hovedsaken var å nå ut med budskapet og å bevare de som var kommet til tro. Det må være noe galt med vår kirkes oppfatning og praktisering av «embetet» når det er så vanskelig som tilfellet er å få andre yrkeskategorier til å trives i arbeidet. Men dette skal jeg ikke utdype nå.

Så litt om innvielse/ordinasjon. I prinsippet kan enhver kristen forvalte Ord og sakrament og andre tjenester. Nå er Gud ordens Gud og han kaller enkelte mennesker til de for menighetens grunnleggende tjenester. Den åndelige kallelsen eller autoriteten er det primære. Men den må stadfestes offentlig så ikke tjeneren med Ord, sakrament, læring, undervisning, barmhjertighetsarbeid, musikk/liturgi m.fl. går rundt som privatister. De må framstilles for menigheten som nedber Guds velsignelse over tjeneren og tjenesten og bønn og bedre utrustning til den betrodde tjeneste. Noe annet enn dette ligger det ikke i ordinasjon/innvielse/vigsling. Jeg mener ut fra dette at alle som skal ivareta en eller flere tjenester på menighetens vegne eller i menigheten som ansatt arbeider, skal få dette «offentlighetsstempelen» som innvielsen er. Jeg tror i aller høyeste grad det er et tolkningsspørsmål hvor langt en skal presse Augustana her for å tilpasse den «embetsforståelsen» i vårt kirkesamfunn, i dag. Jeg tror Luther har rett når han ikke regner med at en får noen spesiell utrustning i og med ordinasjon/innvielse, men at den er en praktisk og nødvendig handling. Forøvrig vises til «Embetssteologi og tjenstedifferensiering», Kirkerådet, s. 14 — 20.

Slik ordinasjonen oppfattes av enkelte i dag, synes den ikke ligge langt fra en magisk handling. Tydeligst trer det magiske element fram i vår kirke i holdningen til alteret, dvs. det bordet vi har i kirken til å ha kirkens bøker og endel andre ting på. Slik holdningen til «alteret» er, får en inntrykk av at det er et spesielt hellig sted, og en assosierer til GT's offerkultur. Praksis er jo den at om en ikke-«embetsbærer» skal lede menighetens gudstjeneste, må vedkommende stå utenfor alterringen. Dette kan jo føre til de mest komiske situasjoner i de mer moderne kirker!

Det må være tillatt å spørre: Er dette vår kirkes lære og hvilken teologisk begrunnelse ligger til grunn for en slik praksis?

Det forekommer meg uverdige i vår evangeliske kirke at vi skal være nødt å dra på slike magiske elementer, for vi lever vel i den Nye pakt?

Konferanse om menighetspleie og hjemmesykepleie

Temaet «Menighetspleien og den kommunale hjemmesykepleie» ble drøftet ved en konferanse i Trondheim forleden. Ca. 35 ansatte menighets- sykepleiere og representanter for menighetspleies styrer fra hele bispedømmet deltok i konferansen som ble åpnet av bispedømmerådets formann, biskop Tord Godal.

Diakonikonsulent ved bispekontoret, Jarle Aune, fremhevet sterkt i sin innledning at menighets sykepleiernes arbeid prinsipielt og praktisk er å anse som en kristen, diakonal i tjeneste overfor syke mennesker som trenger hjelp og pleie. At menighetene har inngått samarbeidsavtaler med det offentlige forandrer ikke dette faktum.

Aune slo videre fast at det er en gledelig utvikling at det offentlige har innsett sitt ansvar når det gjelder hjemmesykepleien og så sterkt prioriterer utbyggingen av denne sektoren av helse-tjenesten. Imidlertid er menighetspleiens fortsatte engasjement i hjemmesykepleietjenesten ønskelig og nødvendig, ikke minst som et tilbud til den offentlige service når det gjelder hjelp til å dekke det åndelige, kristne behov hos pasientene.

Det er derfor maktpåliggende for menighetspleiene at deres ansatte, ved siden av å utføre en fagmessig somatisk sykepleie, også kan få full anledning til å imøtekomme pasientens ønsker når det gjelder å ta opp den kristne og sjelsørgerske side i en vanskelig livssituasjon.

Konferansens andre innleder, domprost Thor With, rettet spesielt oppmerksomheten mot nødvendigheten av et videre diakonalt engasjement og understreket at diakoni — den kristne tjeneste — enkelt uttrykt er å etterleve Kristi bud og eksempel i sitt daglige liv.

Han gjorde seg ellers til talsmann for at all nød i menighetene representerer et kall til diakonal innsats og advarte mot å innsnevre diakonien til bare å gjelde noen bestemte felter. Ser vi tilbake på den tjenestetradisjon vi står i i vår kirke, vil vi oppdage at det i tidligere tider knapt var noe område hvor mennesker med et kall til diakoni ikke gjorde en innsats for nødstedte mennesker. Selv om sykepleien er en selvsagt og viktig del av vårt diakonale arbeid, må vi ikke glemme at det i dagens situasjon også er nødvendig å ha blikket rette mot andre oppgaver.

Forts. side 7